

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO FINANCIJA I TREZORA
MINISTARSTVO FINANSIJA I TREZORA
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА И ТРЕЗОРА

Извјештај о напретку у примјени принципа
Париске декларације о ефикасној помоћи
у Босни и Херцеговини – 2011. година

Сарајево, фебруар 2013. године

Садржај:

УВОД	4
ПАРИСКА ДЕКЛАРАЦИЈА О ЕФИКАСНОСТИ ПОМОЋИ.....	4
ИСТОРИЈАТ КООРДИНАЦИЈЕ ПОМОЋИ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ.....	5
МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ АНАЛИЗЕ.....	5
ПРИНЦИПИ ПАРСКЕ ДЕКЛАРАЦИЈЕ	6
I. ВЛАСНИШТВО	6
Показатељ 1 – Оперативна развојна стратегија.....	6
II. УКЛАПАЊЕ	6
Показатељ 2а – Поуздани системи управљања јавним финансијама.....	7
Показатељ 2б – Поуздани системи јавних набавки.....	8
Показатељ 3– Токови помоћи прилагођени развојним приоритетима.....	9
Показатељ 4 – Јачање капацитета кроз координисану подршку.....	9
Показатељ 5 – Кориштење система земље.....	10
Показатељ 5а – Кориштење система управљања јавним финансијама (проток помоћи).....	10
Показатељ 5б – Кориштење система јавних набавки (проток помоћи).....	10
Показатељ 6 – Избјегавање паралелних структура за имплементацију пројеката.....	10
Показатељ 7 – Помоћ је у већој мјери предвидљива.....	11
Показатељ 8 –Помоћ је неусловљена.....	11
III. ХАРМОНИЗАЦИЈА	12
Показатељ 9 – Кориштење заједничких аранжмана или процедура.....	12
Показатељ 10 – Провођење заједничких мисија и анализа.....	12
Показатељ 10а – Заједничке мисије.....	12
Показатељ 10б – Заједнички аналитички рад.....	13
IV. УПРАВЉАЊЕ УСМЈЕРЕНО КА РЕЗУЛТАТИМА	13
Показатељ 11- Оквир за праћење заснован на резултатима.....	13
V. ЗАЈЕДНИЧКА ОДГОВОРНОСТ	13
Показатељ 12 - Заједничка одговорност.....	13
ЗАКЉУЧЦИ	15

Скраћенице

BD	Брчко Дистрикт
BDP	Бруто друштвени производ
BiH	Босна и Херцеговина
CPIA	Свјетска банка – Процјена државне политике и институција
DCF	Форум за координацију донатора
DEI	Дирекција за европске интеграције
DMR	Преглед активности донатора
EBRD	Европска банка за обнову и развој
EIB	Европска инвестициона банка
EU	Европска унија
FBiH	Федерација Босне и Херцеговине
IDA	Међународна асоцијација за развој
IPA	Инструмент предприсупне помоћи
MFT	Министарство финансија и трезора БиХ
MoU	Меморандум о разумијевању
MSTEO	Министарство спољње трговине и економских односа
ODA	Званична развојна помоћ
OECD-DAC	Организација за економску сарадњу и развој – Одбор за развојну помоћ
PBA	Приступ заснован на програму
PFM	Управљање јавним финансијама
PII	Програм јавних инвестиција
PIU	Јединица за провођење пројекта
RS	Република Српска
SAA/SSP	Споразум о стабилизацији и придруживању
SCIA	Сектор за координацију међународне економске помоћи
SDC/SECO	Швајцарска агенција за развој и сарадњу/ Државни секретаријат за економска питања
SRS	Средњорочна развојна стратегија
USA/USAID	Сједињене Америчке Државе/Агенција Сједињених Америчких Држава за међународни развој

УВОД

Босна и Херцеговина је, према званичним процјенама за 2011. годину, имала 3.839.737 становника¹, номинални БДП од 25.474 милиона КМ² и БДП по глави становника од 6.634 КМ³. Извршну власт у земљи чине Савјет министара Босне и Херцеговине, двије ентитетске владе: Федерација БиХ (ФБиХ) и Република Српска (РС) као и Брчко Дистрикт. Федерација БиХ је административно подијељена на десет кантона са 79 општина, Република Српска је административно подијељена на 62 општине⁴, док је Брчко засебна административна јединица-Дистрикт.

Босна и Херцеговина је у јуну 2008. године потписала Споразум о стабилизацији и придруживању (ССП) са Европском унијом (ЕУ) и тиме ушла у фазу у којој је потребно постићи одређени ниво развоја и испунити услове за ЕУ чланство, за шта ће бити потребна додатна подршка донаторске заједнице у Босни и Херцеговини. БиХ економија је у 2011. години забиљежила стагнацију с обзиром да су се нови талас финансијске кризе у Европи као и глобални раст цијена негативно одразили на економски раст земље. Иако је финансијска и монетарна стабилност одржана, квалитет јавних финансија ће захтијевати даља унапређења као и даље унапређење ефикасности средстава међународне помоћи.

У 2011. години, донатори су своје активности усмјерили на јачање инфраструктуре, управљања јавним финансијама, институционалних капацитета и развој приватног сектора у Босни и Херцеговини, као главних покретача развоја. За реализацију наведених активности *кредите* су осигурале највеће међународне финансијске институције у БиХ, док су *грантове* обезбједили мултилатерални и билатерални донатори.

ПАРИСКА ДЕКЛАРАЦИЈА О ЕФИКАСНОСТИ ПОМОЋИ

Најзначајнији догађај на глобалном нивоу везан за ефикасност међународне помоћи било је потписивање **Париске декларације о ефикасној помоћи** у марту 2005. године, којим се преко 100 донатора и земаља у развоју (партнерске земље) обавезало да ће развојну помоћ усмјерену у остваривање глобалних развојних циљева учинити ефикаснијом. Париском декларацијом су утврђене активности везане за унапређење квалитета помоћи и њеног утицаја на развој партнерске земље кроз примјену пет основних принципа, *Власништво, Уклапање, Усклађивање, Управљање усмјерено ка резултатима и Међусобна одговорност*.

За праћење и мјерење напретка у имплементацији принципа Париске декларације о ефикасној помоћи, дефинисано је **12 показатеља и из њих 56 проистеклих обавеза**. Организација за економску сарадњу и развој (ОЕЦД) задужена је за праћење имплементације принципа Париске декларације, и до данас је организовала и одржала 4 Форума високог ранга и провела три глобална истраживања (2006, 2008 и 2011 године).

Босна и Херцеговина је званично приступила Париској декларацији о ефикасној помоћи 2010. године, и тиме преузела обавезу да предузима активности усмјерене на унапређење ефикасности развојне помоћи као и редовног праћења напретка оствареног у тој области.

Исте године, Босна и Херцеговина је, у циљу утврђивања почетног стања, провела прво истраживање о примјени принципа Париске декларације (базна година је 2008.).

¹ „Демографија 2011“, тематски билтен Агенције за статистику БиХ, Сарајево, 2012, стр. 4.

² „БДП за БиХ у 2011, производни приступ, први резултати“, саопштење Агенције за статистику БиХ, 25.07.2012., стр.1.

³ Ibid. стр.1.

⁴ „Демографија 2011“, тематски билтен Агенције за статистику БиХ, Сарајево, 2012, стр. 4.

Савјет министара БиХ упознао се са *Годишњим извјештајем о Базној анализи Париске декларације о ефикасној помоћи у Босни и Херцеговини за 2008. годину*, на 144. сједници одржаној 24.02.2011. године.

Босна и Херцеговина је 2011. године учествовала у ОЕСД Глобалном мониторингу о имплементацији принципа Париске декларације, у циљу праћења напретка оствареног у 2010. години. Резултати овог мониторинга објављени су у Извјештају *„Ефективност помоћи 2005-2010: Напредак у имплементацији Париске декларације“*. Савјет министара БиХ се упознао са овим Извјештајем на 6. сједници, одржаној 03.05.2012. године.

ИСТОРИЈАТ КООРДИНАЦИЈЕ ПОМОЋИ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Процес унапређења координације међународне помоћи у Босни и Херцеговини започео је 2006. године, након што је Савјет министара БиХ усвојио Информацију о „Јачању ефикасности система координације међународне помоћи у Босни и Херцеговини“, што је између осталог, обухватило пренос надлежности за координацију међународне економске помоћи, изузев ЕУ помоћи, из Министарства спољне трговине и економских односа у Министарство финансија и трезора.

У октобру 2008. године, У Министарству финансија и трезора је успостављен Сектор за координацију међународне економске помоћи у циљу даљег унапређења сарадње са донаторском заједницом у БиХ и ефикаснијег кориштења развојне помоћи, усмјерене у приоритете Босне и Херцеговине.

Сектор за координацију међународне економске помоћи преузео је и улогу Секретаријата Форума за координацију донатора (DCF), који је из полуформалне платформе за размјену информација између донатора прерастао у механизам координације институција БиХ са донаторима, члановима DCF-а.

МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ АНАЛИЗЕ

При изради Извјештаја кориштени су подаци које су доставиле БиХ институције са свих нивоа власти, чланови Форума за координацију донатора (DCF), те јавно доступни релевантни документи.

Важно је напоменути да због чињенице да се база података DCF-а води у еврима, Извјештај за 2011. годину за израчунавање користи валуту евро, а не амерички долар.

Министарство финансија и трезора овим путем се жели захвалити представницима институција Босне и Херцеговине на свим нивоима власти и члановима DCF-а у БиХ, који су својим активним учешћем омогућили израду овог Извјештаја.

ПРИНЦИПИ ПАРИСКЕ ДЕКЛАРАЦИЈЕ

I. ВЛАСНИШТВО

Показатељ 1 – Оперативна развојна стратегија

Глобални циљ за Показатељ 1 Најмање 75% партнерских земаља има оперативне развојне стратегије.

Власништво је први принцип Париске декларације који процјењује способност партнерске земље да проводи и ефикасно управља својим развојним политикама и стратегијама.

Успјешност примјене принципа *власништва* мјери се путем *показатеља 1*, који процјењује оперативну вриједност развојне стратегије партнерских земаља, на основу документа *Преглед развојних стратегија партнерских земаља заснованих на резултатима: процјене и будући изазови*, који израђује Свјетска банка.

Оперативна вриједност развојних стратегија и политика се процјењује на основу три критерија: (I) постојање јединственог стратешког оквира, (II) утврђивање приоритета унутар оквира, и (III) стратешка веза са буџетом⁵. Свјетска банка рангира развојне стратегије земље према оперативној вриједности на скали од пет нивоа, која почиње од А (веома високо), до Е (веома ниско).

С обзиром да је Стратегија развоја БиХ припремљена али још није усвојена, на основу горе наведеног, Босна и Херцеговина је за овај *показатељ* добила рејтинг Д.

II. УКЛАПАЊЕ

Други принцип Париске декларације, **уклапање** у директној је вези са могућношћу партнерске земље да успостави поуздане системе и процедуре финансијског управљања. У том контексту, донаторима се препоручује да јачају и користе постојеће финансијске системе партнерских земаља како би исти постигли међународне стандарде.

Процјена уклапања врши се на основу више *показатеља (од 2 до 8)* и то кроз преглед уклапања ODA помоћи у систем јавних финансија, јавних набавки, интерне ревизије, системе статистике и евалуације, кориштењу приступа заснованих на програму (РВА) у изради буџета, као и у пружању неусловљене помоћи.

Париска декларација је дефинисала двије компоненте које служе као основ за процјену *показатеља 2*, при чему се *показатељ 2а* односи на успоставу и кориштење поузданих система за управљање јавним финансијама, а *показатељ 2б* на успоставу и кориштење поузданих система јавних набавки.

⁵<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/PROJECTS/0,,contentMDK:22284087~pagePK:41367~piPK:51533~theSitePK:40941,00.html>

Показатељ 2а – Поуздани системи управљања јавним финансијама

Глобални циљ за Показатељ 2а: *Пола партнерских земаља напредује за најмање једну мјерну јединицу (односно 0,5 бодова) на PFM/CPIA (Процјена државне политике и институција) на скали учинка.*

Процјена показатеља 2а је заснована на бодовима из извјештаја „Процјена државних политика и институција (CPIA)⁶ који припрема Свјетска банка за све IDA земље. За оцјену квалитета система управљања јавним финансијама⁷, користи се скала од 1 (јако низак) до 6 (јако висок), са могућношћу додјеливања и пола бода за остварени резултат.

Да би партнерска земља постигла висок број бодова, треба испуњавати сљедећа три критерија: (I) посједовати свеобухватан и поуздан буџет везан за приоритете дефинисане политикама; (II) посједовати ефикасне системе управљања финансијама како би се обезбједило намјенско кориштење буџетских средстава на контролисан и предвидљив начин; и (III) рачуноводствено и финансијско извјештавање, укључујући израду и ревизију јавних рачуна.

Свјетска банка је у дијелу CPIA који процјењује квалитет система управљања јавним финансијама, Босну и Херцеговину вредновала са 3,5 бодова, на позицију “умјерено високо”⁸, што је изнад просјека (3,3) који су све IDA земље постигле у 2011. години.

У Босни и Херцеговини успостављен је законодавни оквир који дефинише управљање јавним финансијама и базира се на средњорочном планирању. Закони којима је регулисано управљање јавним финансијама усаглашени су на свим нивоима.

Законом о фискалном савјету БиХ основан је Фискални савјет БиХ са задатком координације фискалне политике у БиХ, у циљу обезбјеђења макроекономске стабилности и фискалне одрживости Босне и Херцеговине, Федерације БиХ, Републике Српске и Брчко Дистрикта.

Управљање јавним финансијама Институција Босне и Херцеговине регулисано је Законом о финансирању институција БиХ, Законом о буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ, који се доноси сваке године за наредну фискалну годину.

У Републици Српској, оквир за управљање јавним финансијама дефинисан је Законом о буџетском систему Републике Српске, Законом о трезору и Законом о извршењу буџета Републике Српске, чиме је уведено средњорочно планирање као и управљање дугом, а буџетски план се усклађује са извршењем и води се рачуна о ефикасном распоређивању средстава.

У Федерацији БиХ, оквир за управљање јавним финансијама дефинисан је Законом о буџетима у Федерацији БиХ, Законом о трезору у Федерацији БиХ и Законом о интерној ревизији у Федерацији БиХ. За сваку фискалну годину Федерација БиХ усваја Закон о извршавању буџета ФБиХ за ту годину, којим се прописује начин његовог извршења.

У Брчко Дистрикту, оквир за управљање јавним финансијама дефинисан је Законом о буџету, Законом о трезору и Законом о извршењу буџета, који се доноси за сваку фискалну годину.

⁶Годишња CPIA анализа обухвата IDA земље. CPIA процјена рангира земље у односу на шеснаест критерија груписаних у четири области: (а) економско управљање; (б) структуралне политике; (ц) политике социјалне укључености и једнакости; и (д) управљање јавним сектором и институције. Критерији су усмјерени на успостављање равнотеже између кључних фактора који доприносе расту и развоју и смањењу сиромаштва, уз потребу да се избјегне непотребни терет за процес процјене. Да би се потпуно нагласила важност CPIA у процесу додјеливања средстава заснованим на учинку Међународне асоцијације за развој укупни бодови земље се називају IRAI.

⁷Засновано на резултатима показатеља 13 у CPIA.

⁸<http://www1.worldbank.org/operations/IRA111/BIH.pdf>

Реформа управљања јавним финансијама на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини, која се проводи од 2005. године, резултирала је остварење сљедећих циљева:

- Од 2005. године на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини примјењује се “Процес планирања буџета у 10 корака”;
- У циљу дефинисања дугорочних приоритета и унапређења буџетског планирања, Институције БиХ, Федерација БиХ, Република Српска и Брчко Дистрикт припремају Документе оквирних буџета (ДОБ), што је посебно важно у контексту програмског буџетирања;
- Боље повезивање алоцираних буџетских средстава са приоритетним економским, социјалним и развојним политикама свих нивоа власти у Босни и Херцеговини, кроз увођење и имплементирање програмских буџета. Иако је БиХ постигла напредак у овој области у односу на друге земље из регије, ипак је потребно још времена да се са садашњих буџета, заснованих само на економским категоријама (линеарно буџетирање), пређе на буџете засноване на конкретним програмима (програмско буџетирање).

Такође, у оквиру реформе јавних финансија која је почела 2009. године, кључни елемент чини развој и јачање система и процедура јавне финансијске контроле (PIFC) у институцијама БиХ. У складу с тим успостављена је Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора (ЦХЈ), која за циљ има јачање интерне контроле као и управљачке одговорности руководиоца у јавном сектору у БиХ.

Показатељ 2б – Поуздани системи јавних набавки

Глобални циљ за Показатељ 2б: *једна трећина партнерских земаља напредује за најмање, једну јединицу (односно, од Д до Ц, Ц до Б или Б до А) на четворојединичној скали која се користи за процјену учинка за овај показатељ.*

Квалитет система набавки партнерске земље процјењује се путем *Методологије за набавку за процјену државних система набавки*, коју су заједнички развили Свјетска банка и ОЕЦД. Поменута методологија подразумијева самопроцјену квалитета система јавних набавки, на нивоу партнерске земље. Резултати процјене система набавки изражавају се као оцјене на скали од Д (најнижа) до А (највиша).

Детаљна процјена позиције Босне и Херцеговине у погледу квалитета, законодавства, институција и пракси јавних набавки још увијек није проведена. Из тог разлога, за 2011. годину није било могуће направити процјену за овај *показатељ*.

Регулаторни оквир за јавне набавке је дефинисан Законом о јавним набавкама БиХ⁹ и одговарајућим подзаконским актима, а примјењује се на цијелој територији Босне и Херцеговине. Овим Законом је установљен систем јавних набавки у БиХ, права, дужности и одговорности учесника и институције надлежне за праћење примјене регулативе о јавним набавкама, у циљу поштовања принципа једнаког третмана, недискриминације и транспарентности.

С обзиром да важећи Закон о јавним набавкама у БиХ није у потпуности усаглашен са постојећим ЕУ директивама 2004/17 и 2004/18, Агенција за јавне набавке је покренула активности на усвајању новог законодавног оквира, усклађеног са европским праксама и законодавством¹⁰. Покренуте активности су у складу са Стратегијом развоја система јавних

⁹Службени гласник БиХ, бр: 49/04, 19/05, 52/05, 8/06, 24/06, 70/06, 12/09 и 60/10

¹⁰<http://www.javnabavke.gov.ba/index.php?id=10lup&lup=3&jezik=bs>

набавки у БиХ за период 2010-2015 и пратећим Акционим планом, усвојеним од стране Савјета министара БиХ у августу 2010. године¹¹.

Показатељ 3– Токови помоћи прилагођени развојним приоритетима

Глобални циљ за Показатељ 3: Смањити на пола проценат средстава помоћи за јавни сектор који није евидентиран у буџету (буџетима), уз најмање 85% помоћи евидентирано у буџету

Показатељ 3 мјери колико је реалан буџет партнерске земље и јесу ли буџетске процјене прилива средстава помоћи усклађене са стварним улагањима донатора. Овај показатељ је комбинација двије компоненте: (I) степена до којег донатори правовремено и у одговарајућем облику извјештавају партнерске земље о токовима помоћи; и (II) степена до којег партнерске земље тачно евидентирају помоћ.

Свеобухватан и транспарентан начин извјештавања о примљеној помоћи као и о њеном кориштењу пружа бољи увид у донаторске активности у партнерској земљи, контролише да ли су средства усмјерена у пројекте/програме усклађене са приоритетима партнерске земље, као и да ли се пружена помоћ имплементира одговорно и са којим резултатима.

Систем извјештавања о средствима помоћи приказаним у оквиру буџета у Босни и Херцеговини још увијек није на задовољавајућем нивоу, с обзиром да већина донаторских програма и пројеката није буџетски евидентирана. Из тог разлога, биће неопходно провести даља унапређења у вези са правилима и прописима везаним за извјештавање о помоћи у БиХ институцијама.

Због недостатка информација добивених од стране институција Босне и Херцеговине и ентитета, као и немогућности усклађивања података добијених од донатора, не постоји довољна основа за процјену вриједности показатеља 3.

Показатељ 4 – Јачање капацитета кроз координисану подршку

Глобални циљ за Показатељ 4: 50% протока средстава за техничку сарадњу имплементирани су путем координисаних програма у складу са развојним стратегијама.

Показатељ 4 процјењује до којег су нивоа координисани програми техничке сарадње у партнерској земљи. Париска декларација сугерише донаторима да путем координисаних програма, усклађених са развојним стратегијама, користе капацитете партнерске земље и на тај начин помогну њихову изградњу.

Будући да Стратегија развоја БиХ још није усвојена за 2011. годину није направљена процјена показатеља 4.

¹¹<http://www.javnenaabavke.gov.ba/index.php?id=03vij&vij=25&jezik=bs>

Показатељ 5 – Кориштење система земље

Глобални циљ за Показатељ 5:

5а) 90% донатора користи системе управљања јавним финансијама партнерске земље, и остварено смањење за једну трећину % помоћи за коју се не користе системи управљања јавним финансијама (број бодова 3,5-4,5);

5б) 90% донатора користи системе јавних набавки и остварено смањење за једну трећину % помоћи за јавни сектор, који не користе системе јавних набавки.

Париска декларација је дефинисала двије компоненте које служе као основ за процјену показатеља 5: показатељ 5а који израчунава постотак помоћи који користи системе управљања јавним финансијама партнерске земље у односу на укупну помоћ усмјерену у јавни сектор и показатељ 5б који процјењује проценат средстава помоћи која користи системе јавних набавки, у односу на укупну помоћ усмјерену у јавни сектор партнерске земље.

Показатељ 5а – Кориштење система управљања јавним финансијама (проток помоћи)

Процјена кориштења система управљања јавним финансијама се врши кроз анализу примјене критерија: (I) кориштење буџетског и трезорског система, (II) кориштење финансијског извјештавања у буџету, (III) кориштење система ревизије и (IV) сва три система заједно. Приликом израчунавања овог показатеља анализира се помоћ када су испуњена три од четири постављена услова.

У складу са одговорима добијеним од донатора, пријавиљено је селективно кориштење горе наведених критерија током 2011. године, при чему су само UN организације пријавиле кориштење сва три критерија. Такође, институције БиХ нису доставиле довољно података за анализу овог показатеља.

У складу са наведеним, није било могуће направити процјену вриједности показатеља 5а.

Показатељ 5б – Кориштење система јавних набавки (проток помоћи)

У Босни и Херцеговини тренутно не постоји детаљна процјена позиције за квалитет законодавства, институција и пракси у области јавних набавки.

Већина донатора у 2011. години није користила БиХ систем јавних набавки.

У складу са одговорима добијеним од донатора, у 2011. години, 12,43% развојне помоћи је користило систем јавних набавки БиХ.

Показатељ 6 – Избјегавање паралелних структура за имплементацију пројеката

Глобални циљ за Показатељ 6: Смањити за двије трећине број паралелних јединица за имплементацију пројеката (PIU).

Јединице за имплементацију пројеката (PIU) су посебне јединице за управљање имплементацијом пројеката или програма, које донатори успостављају у партнерским земљама.

За PIU јединице се каже да су „паралелне“ када су, на захтјев донатора, успостављене изван постојећих институција и административних структура партнерске земље и када: (I) њихово особље није на платном списку домаће институције за имплементацију; (II) PIU јединице су

одговорне донаторској агенцији која их финансира; (III) PIU јединице именују екстерно особље у складу са правилима донаторске агенције која их финансира, и (IV) ниво плата домаћег особља у PIU јединицама је већи од плата државних службеника.

Париска декларација сугерише донаторима да смање број паралелних PIU јединица у партнерским земљама, како би се њихови јавни системи управљања ојачали, с обзиром да иако паралелне PIU јединице краткорочно могу имати корисну улогу у успостављању добрих пракси и промоцији ефикасног управљања пројектима, дугорочно њихова примјена успорава изградњу капацитета у партнерским земљама.

Од укупно 49 јединица за имплементацију пројеката пријављених од учесника истраживања у 2011. години, 37 су паралелне PIU јединице.

Показатељ 7 – Помоћ је у већој мјери предвидљива

Глобални циљ за Показатељ 7: Смањити за пола постотак помоћи која се не исплаћује у току финансијске године за коју је планирана.

Циљ показатеља 7 је повећање предвидљивости стварних донаторских исплата, као и евиденције помоћи у системима управљања јавним финансијама партнерских земаља.

Париска декларација позива донаторе да представе поуздане, у вишегодишњем оквиру приказане индикативне обавезе, које су преузели у погледу пружања помоћи, као и да помоћ исплаћују правовремено и на предвидљив начин, у складу са договореним распоредом. Помоћ је предвидљива када партнерске земље унапријед знају износе средстава као и периоде уплате на које се односе.

Према добијеним одговорима у оквиру истраживања, у 2011. години 69% развојне помоћи било је предвидљиво.

Показатељ 8 – Помоћ је безусловљена

Глобални циљ за Показатељ 8: Наставити са напретком

Показатељ 8 процјењује омјер у којем је донаторска помоћ условљена. Помоћ се сматра „условљеном“ уколико се од партнерске земље тражи да одобрену помоћ искористи за куповину роба и услуга од добављача из донаторске земље. Практика показује да ова врста помоћи повећава трошкове роба и услуга као и административне трошкове за разлику од безусловљене помоћи која је економичнија.

ОЕСД врши процјену за овај показатељ и за 2010. годину утврдио је да је 88% помоћи пружене Босни и Херцеговини било безусловљено. С обзиром да за 2011. годину још нису објављени подаци, вриједност показатеља остаје непромјењена.

III. ХАРМОНИЗАЦИЈА

Принцип *хармонизације* промовише заједнички рад и усклађивање донаторских активности у партнерској земљи, како би се смањили трансакциони трошкови и повећала ефикасност развојне помоћи. Париска декларација је дефинисала три показатеља који служе као основ за процјену укупне *хармонизације*: *показатељ 9* – постотак кориштења заједничких аранжмана заснованих на програмима *показатељи 10а* -постотак заједничких мисија и *10б* - постотак заједничких анализа које донатори проводе у партнерској земљи.

Показатељ 9 – Кориштење заједничких аранжмана или процедура

Глобални циљ Показатељ 9: 66% средстава помоћи је обезбјеђено у контексту приступа заснованих на програмима (РВА приступ).

Показатељ 9 процјењује омјер у којем донатори своја средства исплаћују путем приступа заснованог на програмима (РВА приступ) у односу на укупно исплаћена средства. Било који РВА приступ који се примјењује треба да има три главне карактеристике: (I) партнерска земља је одговорна за утврђивање јасног развојног програма (односно, секторске политике) и успоставу јединственог буџетског оквира који обухвата средства из свих извора финансирања (домаћа и спољна); (II) донатори требају користити домаће системе за израду и имплементацију програма, финансијски менаџмент, праћење и процјену; (III) донатори и партнерске земље су заједно одговорни за успостављање формалног процеса за координацију донатора и усклађивање донаторских процедура.

Због малог узорка добијених одговора о примјени РВА приступа у Босни и Херцеговини, није било могуће направити објективну процјену за овај показатељ за 2011. годину.

Показатељ 10 – Провођење заједничких мисија и анализа

Глобални циљ за Показатељ: 10а) 40% донаторских мисија на терену су заједничке 10б) 66% аналитичког рада у земљи је заједничког карактера.

Показатељ 10 процјењује ниво до којег донатори међусобно координирају своје активности у партнерској земљи. Напредак се мјери на основу два показатеља: *показатељ 10а* процјењује постотак заједничких донаторских мисија у партнерској земљи, док *показатељ 10б* евидентира постотак заједничког аналитичког рада у земљи.

Показатељ 10а – Заједничке мисије

Париска декларација сугерише да донатори требају међусобно сарађивати као и координисати планирање мисија са представницима партнерских земаља, како би се смањило укупан број мисија на терену. *Показатељ 10а* процјењује заједничке мисије предузете од два или више донатора, као и њихов омјер у односу на укупни број проведених мисија током једне године.

Према добијеним одговорима од донатора који су учествовали у овом истраживању, од укупно 87 донаторских мисија проведених у 2011. години, 24 мисије биле заједнички проведене, што процентуално износи 27,59%.

Показатељ 10б – Заједнички аналитички рад

Према добијеним одговорима од донатора који су учествовали у овом истраживању, од 69 проведених аналитичких активности, које су обухватиле израду извјештаја/ прегледа/ евалуација/ процјена у 2011. години, само је 13 проведено у међусобној сарадњи донатора, што процентуално износи 18,84%.

IV. УПРАВЉАЊЕ УСМЈЕРЕНО КА РЕЗУЛТАТИМА

Управљање усмјерено ка резултатима је четврти принцип Париске декларације који предвиђа кориштење: (I) свеобухватног вертикално интегрисаног система праћења и евалуације; (II) кориштење података за уклапање програма, расподјелу буџета, као и политике, (III) усмјеравање протока информација ка онима који доносе одлуке на одговарајућим нивоима; и (IV) израду тачних података путем статистичких система.

Поред тога, овај принцип такође обухвата јачање капацитета за примјену оваквих приступа управљања, као и усвајање оквира за праћење заснованог на резултатима. Свеукупно, овај показатељ мјери број држава које имају транспарентне и мјерљиве оквире за праћење ефеката, у циљу процјене напретка оствареног у односу на (а) државне развојне стратегије и (б) секторске програме.

Показатељ 11- Оквир за праћење заснован на резултатима

Глобални циљ за Показатељ 11: смањити за једну трећину проценат земаља без транспарентних и мјерљивих оквира за процјену учинка.

Показатељ 11 процјењује квалитет оквира за праћење примјене приступа заснованог на резултатима партнерске земље и директно је повезан са ***показатељем 1 (оперативна развојна стратегија)***. Процјену овог ***показатеља*** објављује Свјетска банка у ***Прегледу развојних стратегија партнерских земаља заснованих на резултатима: процјене и будући изазови***. Оцјене су изражене у бодовима од А (високо) до Е (ниско).

С обзиром да БиХ још увијек нема усаглашен оквир за праћење заснован на резултатима, процјене за овај ***показатељ*** није било могуће представити у овом Извјештају.

V. ЗАЈЕДНИЧКА ОДГОВОРНОСТ

Показатељ 12 - Заједничка одговорност

Глобални циљ за Показатељ 12: Све партнерске земље имају системе за заједничку процјену.

Принцип ***Заједничке одговорности*** подразумијева унапређење међусобне одговорности и процјењује да ли у партнерској земљи постоји оквир за заједничко оцјењивање прогреса домаћих институција и донатора у реализацији обавеза преузетих из партнерства.

У Босни и Херцеговини не постоји формалан механизам за праћење ***показатеља*** о примјени ***принципа заједничке одговорности***, из ког разлога процјена за 2011. годину није била могућа.

Табела 1: Извјештај о праћењу напретка у примјени принципа Париске декларације о ефикасној помоћи у БиХ за 2011. годину

Принципи Париске декларације	Показатељи Париске декларације		Глобални циљеви Париске декларације	Базна анализа за 2008	Годишњи извјештај за 2011
ВЛАСНИШТВО	1	Оперативна развојна стратегија	Најмање 75% партнерских земаља има оперативне развојне стратегије	У фази усвајања	Д
УКЛАПАЊЕ	2а	Поуздани системи управљања јавним финансијама	Пола партнерских земаља напредује за најмање једну јединицу (односно, 0,5 бодова) на PFM/CPIA (Процјена државне политике и институција) скали учинка	3,5	3,5 (умјерено високо)
	2б	Поуздани системи јавних набавки	Једна трећина партнерских земаља напредује за најмање једну јединицу (односно, од Д до Ц, Ц до Б или Б до А) на четворојединичној скали која се користи за процјену учинка за овај показатељ.	Процјена није доступна	Процјена није доступна
	3	Токови помоћи прилагођени развојним приоритетима	Преполовити разлику — Смањити на пола проценат средстава помоћи за јавни сектор који није евидентиран у буџету /буџетима, уз најмање 85% помоћи евидентирано у буџету /буџетима.	Процјена није доступна	Процјена није доступна
	4	Јачање капацитета кроз координисану подршку	50% протока средстава за техничку сарадњу имплементирани путем координисаних програма у складу са развојним стратегијама.	Развојна стратегија у фази усвајања	Процјена није доступна
	5а	Кориштење система управљања јавним финансијама (проток помоћи)	90% донатора користи системе управљања јавним финансијама партнерске земље, и остварено смањење за једну трећину % помоћи за коју се не користе системи управљања јавним финансијама (број бодова 3,5-4,5)	0,71%	Процјена није доступна
	5б	Кориштење система јавних набавки (проток помоћи)	90% донатора користи системе јавних набавки и остварено смањење за једну трећину % помоћи за јавни сектор, који не користе системе јавних набавки.	1,74%	12,43% (ниско)
	6	Избјегавање паралелних структура за имплементацију	Смањити за двије трећине број паралелних јединица за имплементацију пројеката.	59	37 (умјерено)
	7	Помоћ је у већој мјери предвидљива	Преполовити разлику — смањити на пола постотак помоћи која се не исплаћује у току финансијске године за коју је планирана	21,63%	69% (веома високо)
	8	Помоћ је неусловљена	Наставити са напретком	7,89%	88% (веома високо)
ХАРМОНИЗАЦИЈА	9	Кориштење заједничких аранжмана или процедура	66% протока помоћи обезбјеђено у контексту приступа заснованих на програму	13,78%	Процјена није доступна
	10а	Заједничке мисије	40% донаторских мисија на терену су заједничке	10,71%	27,59% (добро)
	10б	Заједнички аналитички рад	66% аналитичког рада у земљи је заједничког карактера	4,60%	18,84% (умјерено)
УПРАВЉАЊЕ УСМЈЕРЕНО КА РЕЗУЛТАТИМА	11	Оквир за праћење заснован на резултатима	Смањити разлику за једну трећину — Смањити за једну трећину проценат земаља без транспарентних и мјерљивих оквира за процјену учинка	Тренутно не постоји	Тренутно не постоји
ЗАЈЕДНИЧКА ОДГОВОРНОСТ	12	Заједничка одговорност	Све партнерске земље имају системе за заједничку процјену	Основна анализа је први корак	Тренутно не постоји

ЗАКЉУЧЦИ

Извјештај за 2011 годину показује да, иако је остварен одређен степен напретка у примјени поједних принципа Париске декларације, у наредном периоду БиХ институције и донатори требају уложити додатне напоре на провођењу реформских процеса, који ће омогућити даље унапређење ефикасности развојне помоћи.

Оцјена за *показатељ* који се односи на **принцип власништва** још увијек је ниска (Д), с обзиром да Стратегија развоја БиХ није усвојена.

Принцип уклапања развојне помоћи у директној је вези са могућношћу партнерске земље да успостави поуздане системе и процедуре финансијског управљања. Процјена *показатеља* (од 2 до 8) који се користе за праћење овог *принципа*, показује да је у Босни и Херцеговини у 2011. години остварен напредак у оквиру *показатеља* који мјере број паралелних РИУ јединица, предвидљивост и неусловљеност развојне помоћи, као и кориштење система јавних набавки БиХ.

Принцип хармонизације мјери се путем *показатеља* који процјењују проценат развојне помоћи која се имплементира кроз приступ заснован на програмима (РВА), проценат заједничких мисија и аналитичког рада донатора. Није било могуће направити објективну процјену примјене РВА приступа, због малог узорка одговора. Напредак је остварен у повећању броја заједничких мисија и аналитичког рада.

С обзиром да БиХ још увијек нема усаглашен оквир за праћење заснован на резултатима, *показатељ* за **Принцип управљање усмјерено ка резултатима** није било могуће представити у Извјештају.

Принцип заједничке одговорности подразумијева унапређење заједничке одговорности и транспарентности у кориштењу средстава развојне помоћи. У Босни и Херцеговини тренутно не постоје у довољној мјери развијени механизми за заједничку одговорност домаћих институција и донатора.